

TAKAISINSAANTI KONKURSSIPESÄÄN

Tornberg Kristiina

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutus
Tradenomi (AMK)

2021

Liiketalouden koulutus
Tradenomi (AMK)

Tekijä	Kristiina Tornberg	Vuosi	2021
Ohjaaja(t)	Satu Valli		
Toimeksiantaja	Asianajotoimisto Antti Kantola		
Työn nimi	Takaisinsaanti konkurssipesään		
Sivu- ja liitesivumäärä	34		

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia mitä tarkoittaa takaisinsaanti konkurssipesään ja minkälaisissa tapauksissa sitä on käytetty. Opinnäytetyön aihe on saatu toimeksiantona Asianajotoimisto Antti Kantolalta Kemistä. Takaisinsaanteja tutkittiin perehtymällä aiheen lainsäädäntöön ja oikeuskirjallisuuteen sekä korkeimman oikeuden antamiin ennakkopäätöksiin aiheeseen liittyen. Keskeisinä lähteinä on ollut myös konkurssiasiamiehen toimiston suositukset.

Teoriaosuudessa perehdyttiin konkurssimenettelyn pääpiirteisiin, jotta työssä saa kokonaiskuvan siitä, mihin takaisinsaannit liittyvät. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää ja aineisto kerättiin perehtymällä oikeuskirjallisuuteen ja lainsäädäntöön sekä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiin koskien takaisinsaanteja.

Opinnäytetyössä käy ilmi mitä takaisinsaannit konkurssipesään tarkoittavat ja mitä perusteita takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa on määriteltä takaisinsaanneille. Työstä voi olla hyötyä heille, joita vaaditaan palauttamaan varoja konkurssipesään sekä konkurssipesiä hoitaville asianajajille ja heidän avustajilleen.

Avainsanat

Konkurssi, konkurssimenettely, takaisinsaanti konkurssipesään

Degree Programme in Business Administration
Bachelor of Business Administration

Author	Kristiina Tornberg	Year	2021
Supervisor	Satu Valli		
Commissioned by	Lawyer's office Antti Kantola		
Subject of thesis	Recovery to a bankrupt's estate		
Number of pages	34		

As the aim of the thesis was to explore what recovery to a bankrupt's estate means and in what situations it has been used. The topic of the thesis has been obtained as an assignment from the law firm of Antti Kantola in Kemi. The term "recoveries" is clarified by examining the legislation and legal literature as well as preliminary rulings of the Supreme Court on the subject. The recommendations of the Bankruptcy Ombudsman's Office were also used as sources.

The theoretical part introduces the main features of the bankruptcy proceedings in order to get an overall picture of what the recoveries are related to. The research method used was a qualitative research method and the material was collected by studying the legal literature and legislation, as well as the preliminary decisions of the Supreme Court regarding recoveries.

The thesis shows what the recoveries to the bankruptcy estate mean and what criteria are defined in the Act on Return to Bankruptcy. The thesis may be of benefit to those who are required to return funds to the bankruptcy estate, as well as for the bankruptcy lawyers and their assistants.

Key words bankruptcy, bankruptcy proceedings, recovery to a bankrupt estate

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUSTAPA	8
2.1	Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu.....	8
2.2	Aineiston analysointi	9
3	KONKURSSIMENETTELY	10
3.1	Konkurssimenettelyn pääpiirteet.....	10
3.2	Pesänhoitaja	11
3.3	Pesäluettelo ja velallisselvitys.....	12
3.4	Konkurssin raukeaminen	13
3.5	Julkisselvitys	13
3.6	Velkojainkokous ja konkurssivalvonta.....	14
3.7	Jakoluetteloehdotus ja jakoluettelo	15
3.8	Lopputilitys.....	17
3.9	Vuosiselonteko	17
4	TAKAISINSAANTI KONKURSSIPESÄÄN.....	18
4.1	Takaisinsaannin tavoitteet ja tarkoitus	18
4.2	Takaisinsaantiperusteet	19
4.2.1	Yleiset takaisinsaantiperusteet.....	19
4.2.2	Eriyiset takaisinsaantiperusteet.....	19
4.2.3	Lahja ja lahjaluontoisen sopimuksen peräytyminen	20
4.2.4	Lahjaolettama ja kohtuuton etuus.....	20
4.2.5	Velan maksun peräytyminen	20
4.2.6	Osituksen, omaisuuden erottelun tai hyvityksen peräytyminen	26
4.2.7	Vakuuden ja kuittauksen peräytyminen.....	26
4.2.8	Ulosmittauksella saadun maksun peräytyminen	27
4.3	Takaisinsaannin vaikutukset	27
4.4	Takaisinsaannin vaatiminen.....	27
4.5	Määräpäivä ja takaisinsaantiaika	28
4.6	Läheisen käsite	28
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	30

LÄHTEET.....32

1 JOHDANTO

Konkurssi on menettely, jossa velallisen koko omaisuus käytetään hänen velkojensa maksuksi yhdellä kertaa suhteellisesti kunkin velan suuruuden mukaan (Oikeus.fi 2019). Se mielletään usein huolettomaan taloushallintaan tai yritysjohtamiseen, mutta aina syy ei ole omassa yrityksessä tapahtuvissa asioissa, vaan konkurssi voi tapahtua esimerkiksi merkittävän asiakkaan ajaututtua ensin konkurssiin. Konkurssimenettelyistä itsessään on tehty useita tutkimuksia ja keskityn tässä opinnäytetyössä takaisinsaanteihin konkurssipesään eli maksujen peräyttämiseen.

Konkurssitakaisinsaanti on velkojien perimiskeino, jonka avulla hankitaan varallisuus takaisin, joka on siirretty velkojia loukkaavalla tavalla pois velkojien piiristä, eli konkurssipesästä. Takaisinsaannin tavoitteena on velkojien tasa-arvoinen kohtelu, oikea maksunsaantijärjestys sekä konkurssipesän palauttaminen siihen tilaan, mitä se oli ennen velallisen tekemiä oikeustoimia. (Laki takaisinsaannista konkurssipesään 1991/758 2:5 §.)

Kun yksityishenkilöä tai yritystä vaaditaan palauttamaan varoja konkurssipesään, ei vaatimuksen saanut välttämättä ymmärrä mistä on kyse. Takaisinsaantivaatimukset ovatkin tuttuja lähinnä Verohallinnolle ja eläkevakuutusyhtiöille, jotka toimivat maksukyvyttömyysasioiden parissa. Takaisinsaannin tarkoituksena on kuitenkin velkojien tasa-arvoinen kohtelu, vaikka se vaatimuksen saajalta voi tuntua kohtuuttomalta ja maalaisjärjen vastaiselta. Takaisinsaantia voidaan käyttää joko velallisen maksamien velkojensa peräyttämiseen tai omaisuuden siirron palauttamiseen. (Erkkilä 2019.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä takaisinsaanteihin konkurssipesissä ja etsiä vastauksia tutkimuskysymykseen, mitä tarkoittaa takaisinsaanti konkurssipesään. Lisäksi tarkoituksena on tutkia korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä tutkimalla, milloin tai minkälaisissa tapauksissa takaisinsaantia voidaan käyttää ja on käytetty.

Tavoitteena tutkimuksessa on perehtyä niin perusteellisesti takaisinsaanteihin konkurssipesissä, että tutkimuksesta on hyötyä konkurssipesien takaisinsaanteja

hoitaville asianajajille sekä heidän avustajilleen. Aiheen sain toimeksiantajalta. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää laajaa aineistolähtöistä tutkimusta aiheesta.

Pääkysymyksenä tutkimuksessani on mitä tarkoittaa takaisinsaanti konkurssipesään ja alakysymyksenä, milloin takaisinsaantia voidaan käyttää. Näihin kysymyksiin pyrin saamaan vastauksia tutkimalla takaisinsaannista laadittua lakia, konkurssilakia sekä kirjallisuutta aiheesta, lisäksi tutkin korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä liittyen takaisinsaanteihin.

Toimeksiantajana tutkimuksessani on Asianajotoimisto Antti Kantola Kemistä. Tutkimuskysymyksiin pyrin saamaan vastauksia selvittämällä, mitä takaisinsaanti konkurssipesään tarkoittaa sekä millaisissa tilanteissa sitä voidaan käyttää. Tutkimuksellinen osuus koostuu oikeuskirjallisuuslähteisiin perehtymisestä sekä korkeimman oikeuden ennakkotapauksista, jotka liittyvät takaisinsaantiin. Tutkimustyöni voi toimia käytännön ohjeena takaisinsaanneista konkurssipesiin konkurssipesiä hoitaville asianajajille ja avustavalle henkilökunnalle.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUSTAPA

2.1 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu

Tutkimusmenetelmänä käytän tutkimuksessa laadullista tutkimustapaa sekä lainopillista näkökulmaa, joka tarkoittaa lain tulkitsemista. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tehdä ilmiöstä tai tutkittavasta asiasta ymmärrettävä sekä ymmärtää aineisto loogisena kokonaisuutena. Tutkimuksen tavoitteena voi olla uuden tiedon hankkiminen, ymmärryksen syventäminen tai ilmiöiden tulkitseminen. Yleisimpiä menetelmiä aineistonkeruuseen laadullisessa tutkimuksessa ovat haastattelut, kyselyt, erilaisista dokumenteista koottu tieto sekä havainnointi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.3.) Kokoan työhöni aineiston erilaisista dokumenteista, käytän oikeuskirjallisuutta, korkeimman oikeuden ennakkotapauksia sekä muun muassa takaisinsaannista konkurssipesään annettua lakia. Vaikka tässä aiheessa laki määrittelee pitkälti tutkimusta, tulee tutkimukseen kuitenkin käytännön näkökulmaa korkeimman oikeuden ennakkotapauksia esimerkkinä käyttäen. Laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on luoda aineistosta mielekäs kokonaisuus, jonka avulla on mahdollista tuottaa rikas ja perusteltu tulkinta sekä tehdä johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä (Puusa & Juuti 2020 luku 9.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston kerää tutkija itse ja laadullista tutkimusprosessia voikin kutsua yhdenlaiseksi oppimisprosessiksi, koska koko tutkimuksen ajan tutkijan tietoisuutta pyritään kasvattamaan tarkasteltavana olevasta aiheesta ja aineistoon liittyvät tulkinnat ja näkökulmat voivat siitä syystä kehittyä tutkimusprosessin edetessä. Tutkimustehtävää tai aineistonkeruuta koskevat ratkaisut voivat muotoutua vähitellen, kun tutkimus etenee. (Kiviniemi 2018).

Konkurssimenettelyistä itsessään on tehty useita tutkimuksia ja keskityn tässä opinnäytetyössä takaisinsaanteihin konkurssipesään eli maksujen peräyttämiseen. Takaisinsaanti kuuluu konkurssimenettelyn vaiheisiin ja jotta asia olisi yhtenäinen, käyn tässä tutkimuksessa aluksi konkurssimenettelyn pääpiirteet läpi.

2.2 Aineiston analysointi

Moilanen ja Rähkä (2018) kirjoittavat artikkelissaan, että aineistolähtöisessä tutkimuksessa aineiston jäsentelyssä tutkija etsii aineistosta teemoja, jotka vastaavat hänen tutkimuskysymyksiinsä ja tutkimuskysymykset voivat vielä täsmentyä ennen aineistonkeruuta tai sen aikana. Tärkeintä kuitenkin on, että tutkijan kysymykset ja aineisto vastaavat toisiaan. Tämän vuoksi käytän oikeuskirjallisuutta sekä lakia tutkimusaineistona, jotta hahmotan kokonaisuuden aiheesta ja pystyn nostamaan esiin tutkimuskysymyksen näkökulmasta olennaisen tiedon ja sitä kautta rajaamaan aiheen vastaamaan tutkimuskysymykseen.

Teemoittamisessa on tarkoituksena aineiston yksinkertaistaminen etsimällä tekstistä olennaisimmat asiat ja teemojen avulla pyritään tekstistä tavoittamaan ydinasiat. Teemat eivät siis ole tekstistä yksittäisiä kohtia vaan kokonaisia sisältöjä. Tutkijan on luettava teksti useaan kertaan, jotta asiasta saa kattavan ja ymmärrettävän kuvan. (Moilanen & Rähkä 2018.)

Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä jo lähtötilanteessa tutkimus nojaa teoriaan (Vilkkä 2015) ja aiheeni tutkimuksessa on sellainen, joka pohjautuu aiheesta annettuihin lakeihin sekä oikeuskirjallisuuteen. Teoria myös ohjaa tutkimusaineiston analyysia.

3 KONKURSSIMENETTELY

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu kirjallisuudesta ja korkeimman oikeuden ennakkopäätöksistä. Jotta tutkimusaiheeni takaisinsaanti konkurssipesään olisi ymmärrettävämpi, käyn tutkimuksessani ensin läpi mitä vaiheita ja toimenpiteitä konkurssimenettelyyn sisältyy.

3.1 Konkurssimenettelyn pääpiirteet

Konkurssi tarkoittaa maksukyvyttömyysmenetelmää ja sen tarkoituksena on yrityksen lopettaminen sekä jäljellä olevan omaisuuden realisoiminen ja jakaminen velkojien kesken. Konkurssiin voidaan asettaa luonnollinen henkilö, säätiö, yhteisö tai oikeushenkilö, myös konkurssipesä tai kuolinpesä voidaan asettaa konkurssiin. Konkurssiin asetettavan velallisen on oltava maksukyvytön ja tällä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti maksukyvytön. Valtiota, kuntaa, kuntayhtymää, Ahvenanmaata tai kuntien julkisoikeudellista toimintaelintä ei voida asettaa konkurssiin. Konkurssimenettelyä säätelee konkurssilaki, joka tuli voimaan 1.9.2004, aiemmin konkurssimenettelyä säätelivät konkurssisääntö, joka oli peräisin vuodelta 1868. (Konkurssilaki 120/2004 1:3, 2:1 §.)

Konkurssihakemus jätetään käräjäoikeudelle ja sen voi jättää joko velallinen itse tai velkoja. Kun tuomioistuin on määrännyt velallisen konkurssin alkamisesta, siirtyy velallisen koko omaisuus velkojien määräysvaltaan ja omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksamiseen. (Oikeus.fi 2019.) Konkurssimenettely määrittellään sen keston mukaan, joko lyhyeksi konkurssimenettelyksi tai täysimittaiseksi konkurssimenettelyksi. Jos konkurssimenettely päättyy konkurssin raukeamiseen, kutsutaan sitä lyhyeksi konkurssimenettelyksi. Raukeamisella tarkoitetaan sitä, kun konkurssin loppuun jatkamiselle ei ole edellytyksiä, esimerkiksi varoja ei ole tarpeeksi, määrää tuomioistuin konkurssin raukeamaan. Konkurssi voi kuitenkin jatkua julkisselvityksenä, jolloin konkurssimenettely tapahtuu konkurssiasiamiehen erityisessä valvonnassa ja menettely hoidetaan valtion varoilla. Julkisselvityksen aloittamiseen vaaditaan aina syy ja se voi olla, että konkurssipesä on vähävarainen, konkurssipesään tai velalliseen kohdistuu selvitystarve tai jokin muu erityinen syy. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2020a.)

Konkurssi voi päättyä myös peruuntumiseen, jos sille on pätevä syy. Hakemus perumisesta pitää tehdä tuomioistuimelle kahdeksan päivän kuluessa siitä, kun velallinen on asetettu konkurssiin. Hakemuksen voi jättää velallinen ja konkurssihakemuksen tehnyt yhteisellä hakemuksella tai jos velallinen itse on hakenut konkurssiin asettamista, voi hän itse myös hakea konkurssin peruuntumista. (Konkurssilaki 120/2004 7:13 §.) Pesänhoitajan on arvioitava, onko konkurssin jatkamiselle edellytyksiä vai hakeeko raukeamista konkurssille, ja ennen hakemuksen jättämistä tuomioistuimelle on isoimpia velkojia kuultava. Kun konkurssi päättyy lopputilitykseen, kutsutaan sitä täysimittaiseksi konkurssimenettelyksi. Lopputilitys on selvitys konkurssipesän hallinnosta ja velkojille maksetuista jakosuuksista. Täysimittaiseen konkurssimenettelyyn kuuluu kaksi vaihetta, niistä ensimmäinen vaihe rajautuu pesäluettelon valmistumiseen ja toinen vaihe pesäluettelon valmistumisesta lopputilitykseen. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2020a.)

3.2 Pesänhoitaja

Tuomioistuin määrää konkurssipesälle pesänhoitajan huolehtimaan konkurssipesän hallinnosta, omaisuudesta, saatavien perimisestä sekä pesän varojen realisoinnista ja jakamisesta tasapuolisesti velkojille. Pesänhoitaja edustaa konkurssipesää ja hänen on noudatettava velkojien antamia ohjeita ja määräyksiä asioissa, jotka kuuluvat velkojien päätösvaltaan. Jos kyseessä on laaja konkurssi tai muuten useampaa kuin yhtä pesänhoitajaa vaativa tilanne, voidaan määrätä useampi pesänhoitaja. Edellytyksenä pesänhoitajalle on, että henkilöllä on tehtävään vaadittava kokemus, taito ja kyky. Pesänhoitajalla ei saa olla velalliseen sellaista suhdetta, joka voisi vaarantaa hänen riippumattomuutensa velalliseen nähden tai tasapuolisuuden velkojia kohtaan. (Konkurssilaki 120/2004 8:5 §.) Konkurssiasiamies, joka on itsenäinen erityisviranomainen ja toimii hallinnollisesti oikeusministeriön yhteydessä, valvoo pesänhoitajia, että he toimivat lain ja hyvän pesänhoitotavan mukaisesti (Konkurssiasiamiehen toimisto 2014b). Pesänhoitajan tulee ottaa konkurssipesään kuuluva omaisuus viivytyksettä haltuunsa. Jotta konkurssipesän haltuunotto onnistuu, on pesänhoitajan ja velallisen tehtävä yhteistyötä. Velallisella onkin velvollisuus antaa pesänhoitajan tehtävien hoitamista varten kaikki tarpeellinen tieto. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2020b.)

3.3 Pesäluettelo ja velallisselvitys

Pesänhoitaja laatii pesäluettelon, jonka tarkoituksena on antaa kattava ja todellinen kuva velallisen veloista ja varoista (Oikeus.fi 2019). Konkurssin jatkumisesta, raukeamisesta tai julkisselvitykseen siirtymisestä päätettäessä on pesäluettelon tiedoilla tärkeä merkitys. Pesäluettelo laaditaan kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta velallisen kirjanpidon ja velalliselta saatujen tietojen perusteella, jos kirjanpitoa voidaan pitää luotettavana. Velallisella on tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus, joka velvoittaa velallisen muun muassa siihen, että hänen on annettava pesänhoitajalle tarpeelliset tiedot pesäluettelon laatimista varten konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta ja veloista. Pesänhoitajalla on myös kuten velallisella itselläänkin, oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tarpeelliset tiedot velallisen pankkitileistä, verotuksesta, rahoitusta koskevista sitoumuksista ja sopimuksista sekä muista velallisen taloudellista asemaa koskevista seikoista. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2019b.) Pesäluettelon sisältö riippuu siitä, arvioiko pesänhoitaja konkurssin raukeavan vai jatkuvan täysimittaisena, ja jos konkurssin oletetaan raukeavan, merkitään pesäluetteloon vain suurimmat velkojat ja merkittävimmät muut sitoumukset sekä muiden velkojen kokonaismäärästä pesänhoitajan arvio. Velallisella oleva omaisuus konkurssin alkaessa kuitenkin merkitään tarkasti, vaikka oletettaisiinkin konkurssin raukeavan. Kun konkurssimenettely arvioidaan jatkuvan täysimittaisena, on pesäluetteloon merkittävä kaikki velallisen velat ja sitoumukset. Pesäluetteloon ei merkitä massavelkoja eikä konkurssipesän toiminnasta aiheutuneita velkoja eli konkurssin alkamisen jälkeisiä velkoja. (Konkurssilaki 120/2004 4:5 §.)

Velallisselvitys, toinen pakollinen selvitys täydentää kokonaiskuvaa pesän tilanteesta antamalla tietoa velallisen toiminnasta ennen konkurssia ja tuomalla siten esiin konkurssin taustoja. Velallisselvityksen laatiminen hyödyttää velkojien lisäksi julkisia toimijoita, kuten konkurssiasiamiestä hänen harkitessa konkurssin jatkumista julkisselvityksenä. Velallisselvityksen tietoja tarvitaan myös, kun velkojat tai konkurssiasiamies harkitsevat velallisen toiminnan ja tilien erityistarkastusta, jolla selvitetään mahdollisia takaisinsaantiperusteita, väärinkäytöksiä sekä sopimatonta menettelyä velkojia kohtaan. Erityistarkastus ei kuitenkaan kuulu säännönmukaisesti tehtäviin selvityksiin, mutta usein isoissa konkurssipesissä se

tehdään. Konkurssilaissa ei ole säännöksiä siitä, miten erityistarkastus toimitetaan mutta konkurssiasian neuvottelukunta suosittelee käyttämään hyväksytyjä KHT- eli Keskuskaupakamarin hyväksymää ja HTM- eli kaupakamarin hyväksymää tilintarkastajia. (Könkkölä & Linna 2013, 238-248.)

Pesänhoitajan tulee laatia velallisselvitys, joka sisältää selvityksen konkurssivelallisesta sekä tämän konkurssia edeltäneestä toiminnasta. Selvityksen sisällöstä on määrätty konkurssilaissa ja sen pitää sisältää yrityksen perustietojen lisäksi esimerkiksi konkurssin pääasialliset syyt, miten konkurssin kirjanpitoa on hoidettu sekä havainnot sellaisista seikoista, joilla voi olla merkitystä konkurssin jatkumisen kannalta. Velallisselvitys, kuten pesäluettelokin tulee laatia kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2019c.)

3.4 Konkurssin raukeaminen

Konkurssi tulee määrätä raukeamaan, jos konkurssipesän varat eivät riitä kustannuksiin, joita konkurssimenettely aiheuttaa tai jos velkojille tuleva jako-osuus arvioidaan jäävän vähäiseksi. Velkojat voivat ottaa kustannuksista joko osan tai kaikki vastattavakseen. Tuomioistuin tekee päätöksen konkurssin raukeamisesta pesänhoitajan, velkojan, velallisen tai konkurssiasiamiehen tekemän hakemuksen perusteella. Suurimmille velkojille on järjestettävä tilaisuus tulla kuulluksi ennen hakemuksen jättämistä, lisäksi pesäluettelo ja velallisselvitys on oltava laadittuna. (Talsta 2020.) Konkurssin rautessa sen oikeusvaikutukset lakkaavat. Kun konkurssikustannukset sekä muut konkurssipesän velat on maksettu ja pesään jää varoja, on pesänhoitajan varattava ulosottoviranomaiselle tilaisuus ulosmitata omaisuutta. Omaisuus mitä ei ulosmitata on luovutettava velalliselle. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2020a.)

3.5 Julkisselvitys

Konkurssimenettely voi jatkua myös julkisselvittelynä, joka tarkoittaa, että konkurssimenettely tapahtuu konkurssiasiamiehen erityisessä valvonnassa ja menettely hoidetaan valtion varoilla. Julkisselvityksen tavoitteena on torjua ja ennaltaehkäistä talousrikoksia sekä harmaata taloutta. Kun konkurssi päättyy julkisselvitykseen, pesänhoitajan määräys ja velkojien päätösvalta lakkaa, päätösvaltaa

käyttää konkurssiasiamiehen määräämä julkisselvittäjä, joka tosin on yleensä sama pesänhoitaja, joka on jo siihen asti toiminut konkurssipesän pesänhoitajana. Julkisselvittäjän tehtävät ja velvoitteet ovat samat kuin tavanomaisen konkurssimenettelyn pesänhoitajan tehtävät ja velvoitteet. Julkisselvittelyn aloittamiseen vaaditaan aina syy ja se voi olla, että konkurssipesä on vähävarainen, konkurssipesään tai velalliseen kohdistuu selvitystarve tai jokin muu erityinen syy. Pelkästään konkurssipesän vähävaraisuutta ei ole pidetty yksistään riittävänä perusteena julkisselvitykseen siirtymiselle, vaikkakin se konkurssilain mukaan riittäisi perusteeksi. Vuosittain 60-70 % alkavista konkursseista raukeaa pesän vähävaraisuuden tai varattomuuden takia, eikä kaikkien raukeamisuhan alla olevien konkurssipesien jatkaminen julkisselvityksenä olisi enää tarkoituksenmukaista. Edellytyksenä onkin vähävaraisuuden lisäksi jokin todellinen velalliseen tai konkurssipesään kohdistuva selvitystarve tai muu erityinen syy. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2014a.) Yleisin syy julkisselvityksen aloittamiselle on konkurssivelalliseen liittyvä selvitystarve, esimerkiksi rikosepäily tai siviilikanne. Julkisselvitykseen päättämisestä päättää tuomioistuin konkurssiasiamiehen esityksestä. Julkisselvitys joko päättyy konkurssilain mukaiseen lopputilitykseen, kuten tavanomainenkin konkurssimenettely tai jos on perusteita, palautetaan konkurssimenettely velkojien hallintoon. Hallinnon palauttamisesta päättää tuomioistuin konkurssiasiamiehen tai velkojien hakemuksesta. Palauttaminen velkojien hallintoon on kuitenkin harvinaista ja yleensä julkisselvitys viedään lopputilitykseen asti. (Minilex 2020).

3.6 Velkojainkokous ja konkurssivalvonta

Velkojalla on kansalaisuudesta sekä asuin- tai kotipaikastaan riippumatta oikeus valvoa saatavansa ja saada sille suoritus konkurssissa sekä käyttää muita velkojalle tämän lain mukaan kuuluvia oikeuksia (Konkurssilaki 120/2004 11:4 §). Velkojat päättävät konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoidosta, käytöstä ja rahaksi muuttamiseen liittyvistä asioista sekä konkurssipesän hallinnosta, ellei erikseen ole säädetty niiden kuuluvan pesänhoitajalle. Velkojat voivat kuitenkin siirtää päätäntävällän pesänhoitajalle ja pesänhoitaja voidaan esimerkiksi valtuuttaa muuttamaan konkurssipesän omaisuus rahaksi sekä ratkaisemaan takaisinaan-

tikanteiden nostaminen. Velkojat voivat käyttää päätösvaltaansa velkojainkokouksissa, joita on järjestettävä vähintään kaksi. Ensimmäinen on pidettävä pesäluettelon valmistumisen jälkeen ja toinen kun lopputilitys hyväksytään. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2019d.)

Jotta velkoja voi saada jako-osuutta konkurssipesän varoista, on hänen ilmoitettava saatavansa kirjallisena viimeistään pesänhoitajan määräämänä valvontapäivänä. Konkurssivalvonnan lähettäminen on aina velkojan vastuulla ja mikäli velkoja ei toimita valvontakirjelmää määrääjässä, on valvonta sen jälkeen mahdollista tehdä ainoastaan maksullisena jälkivalvontana. Valvontakirjelmän sisältö on määritelty konkurssilaissa ja kirjelmän pitää sisältää muun muassa saatavan pääoma, pääomalle kertynyt korko, peruste saatavalle sekä vaaditaanko saatavalle etuoikeus, eli vaatiiko velkoja maksunsaantijärjestykseen etuoikeutta. Tietyt saatavat ovat etuoikeutettuja konkurssissa, eli tällaisille saataville jaetaan jako-osuutta ennen muita etuoikeudettomia saatavia. Esimerkiksi jos saatava on syntynyt yrityksen saneerausmenettelyn aikana tai jos saatavan vakuutena on yritys-kiinnitys tai panttioikeus, ovat ne etuoikeutetussa asemassa. (Hämäläinen 2019.) Pesänhoitaja ottaa ilman valvontaa saatavan huomioon, jos saatavan perusteessa tai määrässä ei ole epäselvyyksiä tai jos suurella määrällä velkojia on samaan tai samanlaiseen perusteeseen perustuvia saatavia. Tällöin pesänhoitaja ilmoittaa velkojille, millä summalla saatava otetaan huomioon jakoluetteloehdotuksessa. (Konkurssiasiamiehen toimisto 2019a.)

3.7 Jakoluetteloehdotus ja jakoluettelo

Ehdotuksen siitä, miten pesän varat on tarkoitus jakaa velkojien kesken, laatii pesänhoitaja ja konkurssilaissa säädetään jakoluetteloehdotukseen merkittävät tiedot seuraavasti:

- 1) Jako-osuuteen oikeuttavat saatavat ja saatavan etuoikeus, saatava tulee yksilöidä määrän ja perusteen osalta. Ehdotukseen merkitään saatavat, jotka on valvottu konkurssivalvonnassa tai otettu ilman valvontaa huomioon pesänhoitajan toimesta.
- 2) Selvitetyt pantti- ja kuittaussaatavat, saatavat merkitään etuoikeusjärjestyksessä jakoluetteloehdotukseen velkojien

maksunsaantijärjestyksestä annetun lain mukaisesti. Etuoikeusperuste merkitään yksilöidysti, esimerkiksi panttivelkakirjan numero, pääoma, korko ja perimiskulut.

- 3) Pesänhoitajan tekemät riitautukset, eli tiedot siitä miltä osin pesänhoitaja ei hyväksy velkojan valvomaan saatavaa tai sen perustetta etuoikeuteen, riitautuksen perustelu merkitään myös.
- 4) Jälkivalvonnat sekä niiden vuoksi suoritettavat maksut, valvontojen oikaisu- ja muut tarkentavat huomautukset, tällaiset huomautukset eivät merkitse saatavien tai etuoikeuden riitauttamista vaan antavat lisäinformaatiota velkojille sekä tuomioistuimelle.
- 5) Vireillä olevat oikeudenkäynnit ja muut menettelyt, jotka koskevat saatavia, tällä lähinnä ilmoitetaan muille velkojille, että riita-asia on jo vireillä tuomioistuimessa.
- 6) Viimeisenä merkitään jakoluetteloehdotuksen valmistumispäivä ja tieto on siksi tärkeä, koska pesänhoitaja ei saa määrätä lausumille pidempää määräaikaa, kuin kuukausi ehdotuksen valmistumisen päivämäärästä. Valmistumispäivä ei siis välttämättä ole sama kuin jakoluetteloehdotuksen määräpäivä. (Konkurssilaki 120/2004 12:15 §.)

Tavallinenkin velkoja saa lähtökohtaisesti saman prosenttimäärän jako-osuuden saatavalleen kuin, isoimmatkin velkojat etuoikeutettujen saatavien jälkeen (Tommila 2012). Jakoluetteloehdotuksen määräpäivä on kuukauden kuluessa valvontapäivästä, paitsi jos kyseessä on laaja konkurssipesä, silloin määräpäivä on kahden kuukauden kuluessa valvontapäivästä. Jakoluetteloehdotus toimitetaan velalliselle sekä niille velkojille, jotka ovat sitä pyytäneet. Niille velkojille, joiden saatavan pesänhoitaja on riitauttanut tai joiden valvonnasta pesänhoitaja esittää muun huomautuksen, jakoluetteloehdotus pitää toimittaa ilman pyyntöä. Velkojien ja velallisen kuulemisen jälkeen, pesänhoitaja laatii jakoluettelon, joka toimitetaan tuomioistuimelle vahvistettavaksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua jakoluetteloehdotuksen määräpäivästä. Jakoluettelo toimitetaan myös velalliselle ja niille velkojille, jotka ovat sitä pyytäneet. (Könkkölä & Linna 2013 439-441.)

3.8 Lopputilitys

Kun konkurssipesä on selvitetty ja omaisuus muutettu rahaksi, laatii pesänhoitaja lopputilityksen. Vaikka pesä olisikin osittain selvittämättä, esimerkiksi jos panttina olevaa omaisuutta tai vähäarvoista omaisuutta on myymättä, voidaan lopputilitys laatia. Lopputilityksen sisältö säännellään konkurssilaissa ja sen pitää sisältää selvitys konkurssipesän hallinnosta sekä lopullisen jako-osuuslaskelman. Hallintoa koskevassa osassa pitää käydä ilmi konkurssipesän tulot ja menot sekä tieto, miltä osin konkurssipesä on vielä selvittämättä, lisäksi pesänhoitajan palkkio ja kustannusten korvaaminen on mainittava. Jako-osuuksia koskevassa osuudessa on luettelo jako-osuuksien maksamisesta velkojille, ennakkoon maksetuista jako-osuuksista sekä vielä maksettavista osuuksista ja niiden maksuajankohdasta. Lopputilityksessä on tapana myös ilmoittaa jako-osuusprosentti, jotta velkojat voivat tarkistaa onko heille laskettu oikein jako-osuus. Vaikka lopputilitys on tehty, ei se vapauta velallisen varallisuutta konkurssista vaan myöhemmin ilmaantuvat varat kuuluvat edelleen konkurssipesään. Myöskään konkurssipesän vastuu sen veloista eli massaveloista ei katkea. Jos massavelkoja ilmestyy myöhemmin, on pesänhoitajan ryhdyttävä toimiin niiden maksamiseksi. (Koulu 2004, 333-335.)

3.9 Vuosiselonteko

Pesänhoitaja laatii vuosittain selonteon konkurssipesän hallinnosta, jossa selvitetään, miten konkurssipesän omaisuutta on hoidettu ja muutettu rahaksi. Lisäksi siitä tulee käydä ilmi tiedot vireillä olevista oikeudenkäynneistä, jotka liittyvät konkurssipesään, tiedot konkurssipesän kustannuksista ja vastuista, miten jako-osuuksia on maksettu sekä arvio konkurssin todennäköisestä päättymisajankohdasta. Velkojainkokouksessa voidaan päättää, että selonteko tehdään useammin kuin vuosittain. Vuosiselonteko tulee laatia konkurssin alkamiskuukautta vastaavan kuukauden loppuun mennessä. Pesänhoitajan on annettava vuosiselonteon lisäksi velkojille pyynnöstä tietoja pesänhoitoon liittyvistä merkittävistä ja yleisesti velkojia kiinnostavista asioista. Selonteko tulee toimittaa suurimmille velkojille ja velalliselle sekä pyynnöstä muille velkojille. (Konkurssilaki 120/2004 14:11 §.)

4 TAKAISINSAANTI KONKURSSIPESÄÄN

4.1 Takaisinsaannin tavoitteet ja tarkoitus

Velallisen ennen konkurssiin asettamista luovuttamaa ulosottokelpoista omaisuutta voidaan tietyin edellytyksin saada takaisin konkurssipesään. Takaisinsaannista määritellään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa, joka tuli voimaan 1.1.1992. Keskeinen merkitys takaisinsaannilla on, että kun velallisen omaisuus on luovutettu konkurssiin, voidaan määrätä tuomioistuimen päätöksellä, että ennen konkurssia velallisen tekemät ja velkojien oikeuksia loukkaavat oikeustoimet, järjestelyt tai muut toimenpiteet kuten velan maksut, voidaan peräyttää tietyin edellytyksin takaisin konkurssipesään, vaikka oikeustoimet olisivatkin päteviä. Velallinen voi taloudellisessa ahdingossaan siirtää erilaisin keinoin varojaan velkojien ulottumattomiin, esimerkiksi luovuttamalla omaisuuttaan alihintaan, lahjoituksin tai valesalein. Velallinen voi myös lisätä velvoitteitaan tarpeettomilla sitoumuksilla tai suosia jotakin velkojaa maksamalla eräänymättömiä velkojaan, näitä tapauksia varten velkojat tarvitsevat suojaa. Järjestelyt voivat olla sinällään laillisia ja päteviä, mutta yleisen velkojatahon vahingoksi tehtyinä ne pitää saada tehottomiksi ja takaisinsaantioikeudenkäynti antaa velkojille heidän tarvitseman suojan. Takaisinsaannin uhka myös vähentää yksittäisen velkojan painostusta velallista kohtaan sekä hillitsee velallisen loukkaavia toimia velkojia kohtaan. (Pinomaa 2000.)

Takaisinsaannin tarkoitus on konkurssivelallisen taloudellisen aseman palauttaminen siihen, mitä se oli ennen konkurssin alkamista (Erkkilä 2019), sekä estää velallista ryhtymästä vilpillisiin tai epälojaaleihin toimiin (Rintala 2019). Takaisinsaannin tarkoituksena on taata kaikille velkojille yhdenvertainen kohtelu, oikea maksunsaantijärjestys sekä sillä pyritään myös estämään yksittäisten velkojien suosimista tilanteessa, jossa velallinen lähestyy maksukyvyttömyyttä (Laaka Oy 2019).

4.2 Takaisinsaantiperusteet

4.2.1 Yleiset takaisinsaantiperusteet

Takaisinsaantiperusteet voidaan jakaa karkeasti yleisiin ja erityisiin perusteisiin. Yleisellä takaisinsaantiperusteella voidaan puuttua käytännössä mihin tahansa oikeustoimeen, joka koskee velallisen omaisuutta, eli silloin ei tarkastella sitä, oliko kyseessä jokin tietty oikeustoimi esimerkiksi velan maksu. Takaisinsaantiperusteet ovat kuitenkin sinänsä päällekkäisiä, että konkurssipesä usein vetoaa takaisinsaantivaatimuksessaan sekä yleiseen että tiettyyn erityiseen takaisinsaantiperusteeseen. (Erkkilä 2019.) Oikeustoimi peräännyy, jos sillä on suosittu tiettyä velkojaa muiden velkojien kustannuksella, siirretty omaisuutta velkojien ulottuvilta tai lisätty velkoja velkojien vahingoksi. Edellytyksenä peräytymiselle lisäksi on, että velallinen oli maksukyvyttö oikeustointa tehdessä tai oikeustoimi johti osaltaan maksukyvyttömyyteen. Lahjan, lahjanluontoisen sopimuksen tai osituksen ollessa kyseessä, on edellytyksenä, että velallinen oli ylivelkainen tai oikeustoimi johti osaltaan velallisen ylivelkaisuuteen, näissä tapauksissa vaaditaan siis rajumpaa varattomuuden muotoa. Edellytyksenä on lisäksi, että toinen osapuoli tiesi tai hänen oletetaan tienneen velallisen maksukyvyttömyydestä tai ylivelkaisuudesta, takaisinsaantia vaativan on pystyttävä näyttämään, että edellytykset oikeustoimen peräytymiseen ovat olemassa. Läheisen ollessa osapuolena on heillä käännetty todistustaakka, eli lähtökohtaisesti heidän oletetaan tienneen velallisen maksukyvyttömyydestä tai ylivelkaisuudesta, jolleivät he pysty muuta todistamaan. (Laine & Tuokko 2000.)

4.2.2 Erityiset takaisinsaantiperusteet

Takaisinsaantilaissa säädetään erityisistä takaisinsaantiperusteista ja säännöksissä on kuvattu sellaiset tapaukset, jotka katsotaan tehdyiksi konkurssin vaikutusten kiertämiseksi ja jotka ovat tyypillisesti sopimattomia. Laissa on eritelty erityisiin perusteisiin lahjan ja lahjanluontoisen sopimuksen, lahjaolettaman, kohtuuttoman etuuden, velan maksun, osituksen, omaisuuden erottelun tai hyvityksen, ulosmittauksella saadun maksun, vakuuden sekä kuittauksen peräytykset. Näissä tapauksissa ei tarvitse erikseen osoittaa velkojien loukkaustarkoitusta tai

vilpillistä mieltä ja aina ehtojen täytyessä voidaan takaisinsaantia vaatia. (Laine & Tuokko 2000, 26.)

4.2.3 Lahja ja lahjaluontoisen sopimuksen peräytyminen

Velallisen antama lahja tai lahjaluontoinen sopimus peräytyy, jos se on täytetty myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää eli konkurssiin johtaneen hakemuksen jättämistä, jos lahjaa ei ole täytetty katsotaan se velallisen omaisuudeksi. Jos lahja on annettu läheiselle, peräytyy se, jos lahja on täytetty myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää, ellei näytetä, ettei velallinen ollut ylivelkainen tai tullut lahjan vuoksi ylivelkaiseksi. Jos lahja on ollut tavanmukainen tai se ei ole ollut epäsuhteessa velallisen taloudelliseen asemaan, ei sitä voida vaatia peräytetyksi. (Pinomaa 2000, 160-162.)

4.2.4 Lahjaolettama ja kohtuuton etuus

Selvitettäessä konkurssipesää tutkitaan yleensä millaisia palkkoja, palkkioita tai muita etuuksia on konkurssivelallisen työntekijöille, johdolle ja läheisille maksettu tai millaisia kauppa- vaihto- tai muita sopimuksia heidän kanssaan on tehty. Palkkojen tai palkkioiden osalta selvitetään ovatko maksut epäsuhteessa tehtyyn työhön tai muihin olosuhteisiin ja mikäli käy ilmi, että palkat tai palkkiot tai niihin rinnastettavat etuudet ovat kohtuuttomia, voidaan ne peräyttää konkurssipesään samoilla perusteilla, kuin lahjan tai lahjaluontoisen sopimuksen peräyttäminen edellyttää. Läheisen osalta kohtuuton etuus katsotaan lahjaksi ja tätä kutsutaan laissa lahjaolettamaksi. Jos velallinen on esimerkiksi maksanut palkkaa tai luovuttanut omaisuuttaan läheiselle ja palkan suuruus tai luovutetun omaisuuden määrän katsotaan olleen epäsuhteessa siihen, mitä pidetään kohtuullisena, sovelletaan tilanteessa lahjaolettamaa. Luovutusta, sopimusta tai maksua voidaan pitää joko kokonaan tai osittain lahjana. (Laki takaisinsaannista konkurssipesään 758/1991 2:7-8 §.)

4.2.5 Velan maksun peräytyminen

Velan maksun peräytyminen on käytännössä yleisimpiä konkurssipesien takaisinsaanteja. Takaisinsaantilain mukaan velan maksu voidaan peräyttää, jos se

on maksettu epätavallisin maksuvälinein, enneaikaisesti tai maksun suuruus on pesän varoihin nähden huomattava. Velka maksetaan tavallisesti rahalla ja jos velan maksuun on käytetty jotain muuta maksuvälinettä, voidaan sitä pitää epätavallisena. Pääsääntönä on, että velka on maksettu enneaikaisesti vain, jos se on maksettu ennen eräpäivää ja jos maksulle on määrätty eräpäivä. Joissain tapauksissa myös eräpäivän jälkeen maksettua maksua voidaan pitää enneaikaisena, riippuen osapuolten normaalista maksukäytännestä. Vaikka maksua ei olisi maksettu enneaikaisesti tai epätavallisella maksuvälineellä, voidaan se peräyttää, jos se on suoritettu määrällä, jota voidaan pesän varoihin nähden pitää huomattavana, ellei maksua ole pidettävä tavanomaisena olosuhteet huomioon otettaessa. Tavanomaisena pidetään maksuja, joiden ei voida olettaa olevan yhteydessä velallisen maksukyvyttömyyteen tai ylivelkaisuuteen. Pesän varoihin nähden huomattavallakin määrällä tapahtunut velan maksu voi olla tavanomainen, jos se on koskenut toistuvia maksuja kuten palkan tai verojen maksua tai liiketoiminnan kannalta välttämättömiä menoja. Velan maksun määräaika on kolme kuukautta, mutta jos osapuolena on velallisen läheinen voi maksu peräytyä, jos maksu on suoritettu vähemmän kuin kaksi vuotta ennen määräpäivää. Läheinen voi välttyä maksun peräyttämislä näyttämillä, että velallinen ei ollut tai maksun vuoksi tullut maksukyvyttömäksi. (Laine & Tuokko 2000, 27.)

Seuraavassa esimerkkinä korkeimman oikeuden ennakkotapaus (KKO: 2016:82)

KKO: 2016:82: Kuljetusliiketoimintaa harjoittanut yritys A Oy oli 2.10.2012 asetettu konkurssiin 28.9.2012 vireille tulleesta hakemuksesta. A Oy oli suorittanut B Oy:lle luotollisista polttoaineostoista 2.7. ja 29.8.2012 välisenä aikana kuusi eri maksua.

A Oy:n konkurssipesä vaati kanteessaan, että A Oy:n B Oy:lle 2., 16. ja 31.7.2012 sekä 16., 17. ja 29.8.2012 tekemät maksut määrätään peräyttämään ja että B Oy veloitetaan suorittamaan konkurssipesälle maksujen määrät viivästyskorkeineen. Maksujen määrä oli pesän varoihin nähden huomattava eikä maksuja voitu pitää olosuhteisiin nähden tavanomaisina.

B Oy vastusti kannetta ja vaati sen hylkäämistä. Maksujen määrä oli huomattava mutta hänen mielestään niitä voitiin pitää olosuhteet huomioon ottaen tavanomaisina eikä niillä aiheutettu vahinkoa tai sen vaaraa muille velkojille.

Hyvinkään kärjäoikeus katsoi, että maksujen yhteismäärä suhteessa konkurssipesän todellisiin varoihin oli ollut selvästi niin suuri, että määrää oli pidettävä takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (takaisinsaantilaki) 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla huomattavana. Kärjäoikeus katsoi, ettei kanteen kannalta ollut ratkaisevaa merkitystä sillä, olivatko B Oy:n saamat maksut heikentäneet A Oy:n tai muiden konkurssivelkojien taloudellista asemaa. Maksujen pitämistä tavanomaisina puolsivat ne seikat, että maksuissa oli ollut kysymys A Oy:n kuljetusliiketoiminnan välttämättömiin kuuluihin kuuluvasta polttoaineen ostamisesta, sekä ostoista aiheutuneiden luottovelkojen maksaminen oli ollut edellytyksenä liiketoiminnan jatkumiselle ja lisäksi maksujen suorittaminen ei ollut takaisinsaantiaikana olennaisilta osin poikennut osapuolten aikaisemmasta, siihen mennessä jo pitkään jatkuneesta liikesuhteesta ja maksukäytännöstä. Annettuaan vielä merkitystä B Oy:n vilpittömälle mielelle kärjäoikeus katsoi, että seikat, jotka puolsivat maksujen pitämistä tavanomaisina, painoivat lopulta peräytymistä puoltavia seikkoja enemmän.

Kärjäoikeus hylkäsi kanteen.

Konkurssipesälle myönnettiin valituslupa ennakkopäätösvalitukseen. Konkurssipesä vaati valituksessaan, että kärjäoikeuden tuomio kumotaan.

B Oy vaati vastauksessaan, että valitus hylätään.

Korkein oikeus arvioi maksujen tavanomaisuutta. A Oy ja B oy ovat olleet pitkäkestoisessa liikesuhteessa, jossa on noudatettu kuljetusalalla yleistä laskutus- ja maksukäytäntöä luotollisesta polttoaineen myynnistä. A Oy:n harjoittama kuljetusliiketoimintaa ei ole voitu harjoittaa ilman polttoainetta ja polttoaine toimittaja B Oy:n saamat maksut ovat siten välittömästi liittyneet A Oy:n päivittäiseen, normaaliin liiketoimintaan ja sen jatkamiseen. B Oy:n saamat maksut ovat kohdistuneet jo aikaisemmin syntyneeseen velkaan ainoastaan vahvistetun luottorajan puitteissa, eikä luoton määrää ole pyritty olennaisesti vähentämään takaisinsaantiaikana, vaan lyhennyksiä vastaavalla määrällä on hankittu uutta polttoainetta.

Korkein oikeus katsoo, että näillä perusteilla B Oy:n saamat maksut ovat kokonaisuutena arvioiden olleet osa A Oy:n tavanomaista liiketoimintaa eikä niillä ole osoitettu olevan yhteyttä A Oy:n maksukyvyttömyyteen. A

Oy:n tekemät maksut B Oy:lle ovat olleet takaisinsaantilain 10 §:ssä tarkoituin tavoin olosuhteet huomioon ottaen tavanomaisia eivätkä ne ole peräytettävissä konkurssipesään. Korkein oikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota.

Korkein oikeus katsoi velan maksun olevan tavanomainen, vaikka se olikin pesän varoihin nähden huomattava. Perusteluina korkein oikeus katsoi olevan, että maksut liittyivät tavanomaiseen liiketoimintaan eikä niillä katsottu olevan yhteyttä velallisen maksukyvyttömyyteen.

Seuraavassa esimerkissä korkein oikeus katsoi, ettei maksut olleet olleet tavanomaisia, vaikka verojen ja julkisoikeudellisten maksujen maksua erääntymispäivänä voidaan yleensä pitää tavanomaisina. Korkein oikeus perusteli päätöstä sillä, että velallinen on yleensä maksanut veronsa ja maksunsa myöhästyneinä, mutta tässä tapauksessa maksanut erääntymispäivänä maksun. Lisäksi maksut olivat tapahtuneet kriittisenä aikana sekä vaikuttivat muiden velkojien jako-osuuksien suuruuksiin (Korkeimman oikeuden ennakkopäätös, KKO: 1995:106):

KKO: 1995:106: A Oy oli asetettu konkurssiin 25.8.1992 jätetyn hakemuksen perusteella. A Oy oli maksanut 23.6.-6.8.1992 erääntyneinä olleita ennakonpidätyksiä, työnantajan sosiaaliturvamaksuja ja liikevaihtoveroja niille määrättyine korotuksineen. Lisäksi yhtiö oli maksanut 10.8.1992 erääntymispäivänä veroja ja maksuja. Samaan aikaan yhtiön muille velkojille oli maksettu vain vähäisiä suorituksia. Maksujen määrä katsottiin olevan pesän varoihin nähden huomattava, eikä yhtiöllä ollut 1.8.1992 jälkeen varaa maksaa työntekijöidensä palkkasaatavia. Takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla maksua ei voitu pitää tavanomaisena.

Konkurssipesä vaati Mikkelin raastuvanoikeuteen jättämässään kanteessa, että valtio velvoitetaan palauttamaan konkurssipesälle mainitut verot ja maksut tai ainakin ennen heinäkuuta 1992 erääntyneiden verojen ja maksujen suoritukset korkoineen.

Valtio kiisti kanteen ja vaati sen hylkäämistä.

Mikkelin raastuvanoikeus lausui valtion ilmoittaneen, että A Oy oli ainakin vuoden 1991 alusta lukien jatkuvasti jättänyt säädetyssä ajassa maksamatta kanteessa tarkoitetut verot ja niihin verrattavat maksut, eikä konkurssipesä ollut kiistänyt tätä. Konkurssipesän peräytettäväksi vaatimat maksut olivat olleet normaaleja juoksevia maksuja, ja olivat perustuneet pääosin yhtiön omiin ilmoituksiin sekä yhtiön ja lääninveroviraston keväällä 1992 tekemiin sopimukseen ja maksuohjelmaan. Konkurssipesän ilmoituksen mukaan verot ja maksut olivat olleet pisimmillään yli kahdeksan kuukautta maksamatta. Velkojen määräytymistapa ja luonne huomioon ottaen niiden ei voitu katsoa olleen pitkään erääntyneitä maksun tapahtuessa.

Näillä perusteilla raastuvanoikeus katsoi, että maksun määrä oli konkurssipesän varoihin nähden huomattava mutta maksuja oli kuitenkin kokonaisuudessaan pidettävä tavanomaisina takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Raastuvanoikeus hylkäsi kanteen.

Konkurssipesä valitti hovioikeuteen, joka ei muuttanut raastuvanoikeuden päätöstä.

Konkurssipesälle myönnettiin valituslupa korkeimpaan oikeuteen. Valtio vaati valituksen hylkäämistä.

Korkeimman oikeuden arvioitaessa onko maksujen määrä ollut huomattava pesän varoihin nähden, ratkaisevaa oli se, kuinka maksu vaikutti muiden konkurssi valvonnassa saataviansa valvoneiden velkojien jako-osuuksien suuruuteen. Hallituksen esityksessä takaisinsaantia konkurssipesään koskevaksi lainsäädännöksi esitetään, että sellaisia maksuja, joiden ei voida olettaa olevan yhteydessä tulevaan konkurssiin tai velallisen maksukyvyttömyyteen, voitaisiin pitää yleensä tavanomaisina, esityksessä todetaan myös, että jo pitkään erääntyneinä olleita maksamattomien velkojen maksamista ei olisi perusteltua pitää tavanomaisena, koska on todennäköistä, että velkojat ovat painostaneet velallista maksamaan suoritukset. Lääninverovirasto on antanut A Oy:lle joulukuussa 1991 tiedoksi konkurssiuhkaisen kehotuksen suorittaa silloin erääntyneinä olleet verot ja maksut, tämän jälkeen A Oy:n ja lääninveroviraston neuvottelussa on päädytty siihen, että uudet verot maksetaan ajallaan ja jäämien lyhentäminen aloitetaan kesällä 1992. Maksuohjelman noudattaminen on johtanut siihen, ettei A Oy ole kyennyt hoitamaan velkaansa esimerkiksi rahoittajapankilleen,

joka on hakenut yhtiötä konkurssiin. Näissä olosuhteissa A Oy:n useita kuukausia erääntyneinä olleiden ennakonpidätysten, sosiaaliturvamaksujen ja liikevaihtoverojen sekä niiden korkojen maksua ei voida pitää lain tarkoittamalla tavalla tavanomaisina. Verojen ja muiden julkisoikeudellisten maksujen erääntymispäivänä tapahtunutta maksua voidaan yleensä pitää tavanomaisena mutta A Oy, joka muutoin on vuodesta 1991 lähtien säännömukaisesti maksanut veronsa ja maksunsa myöhästyneinä, kuitenkin edellä kerrotussa tilanteessa konkurssin välttääkseen on erääntymispäivänä 10.8.1992 maksanut ennakonpidätyksiä, ei tätä maksua voida näissä olosuhteissa pitää lain tarkoittamalla tavalla tavanomaisena. Maksut ovat tapahtuneet myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa tarkoitettua määräpäivää mutta kun maksuja on konkurssipesän varoihin nähden pidettävä huomattavina eivätkä olosuhteet huomioon ottaen ne olleet tavanomaisia, on valtio takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 10 §:n nojalla velvollinen palauttamaan maksut.

Korkein oikeus kumosi hovioikeuden tuomion sekä raastuvanoikeuden päätöksen ja valtio velvoitetaan palauttamaan A Oy:n suorittamat velat ja maksut konkurssipesälle.

Molemmissa erimerkeissä perusteluina korkein oikeus pohti voiko maksua pitää tavanomaisena, takaisinsaannista annetussa laissa määritellään, ettei maksu peräydy, jos sitä voidaan pitää olosuhteet huomioiden tavanomaisena (Takaisinsaantilaki 758/1991 2:10 §). Ensimmäisessä esimerkissä maksukäytäntö ei poikennut tavanomaisesta maksukäytännöstä, maksut oli hoidettu jo pitkään jatkuneen liikesuhteen aikana samalla tavalla mitä takaisinsaantiaikanakin, eikä luoton määrää pyritty vähentämään, vaan lyhennyksiä vastaavalla määrällä oli hankittu uutta polttoainetta, jonka hankkiminen oli edellytyksenä liiketoiminnan jatkumiselle. Toisessa esimerkissä maksukäytäntö poikkesi tavanomaisesta vaikkakin veroja ja muita julkisoikeuden maksuja voidaan yleensä pitää tavanomaisina, yritys oli säännöllisesti maksanut maksunsa myöhässä mutta konkurssin välttääkseen maksanut maksut erääntymispäivänä. Myös maksun vaikutusta muihin velkoihin pohdittiin perusteluissa ja ensimmäisessä tapauksessa ei ollut ratkaisevaa merkitystä, miten maksu vaikutti muihin velkoihin mutta toisessa tapauksessa juuri sillä perusteella oli ratkaiseva merkitys. Takaisinsaantilain mukaan oikeustoimi

peräänny, jos sillä on suosittu sopimattomasti velkojaa toisten velkojien kustannuksella (Takaisinsaantilaki 758/1991 2:5 §).

4.2.6 Osituksen, omaisuuden erottelun tai hyvityksen peräytyminen

Jos puoliso on osituksessa luovuttanut puolisolleen tai tämän perillisille omaisuuttaan huomattavasti enemmän kuin hän olisi ollut velvollinen luovuttamaan, ositus voidaan peräyttää konkurssipesään siten kuin takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa säädetään (Avioliittolaki 234/1929 3:104 §). Osituksessa omaisuutta saaneella puolisollla tai tämän perillisillä on kuitenkin mahdollisuus välttyä osituksen peräyttämiseltä jättämällä maistraattiin rekisteröitäväksi osituskirja ennen määräpäivää eli konkurssihakemuksen jättöpäivää. Lisäksi ehtona on, ettei velallinen ollut tai ositusta toimitettaessa tullut ylivelkaiseksi. (Avioliittolaki 1125/2019.) Avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetussa laissa säädetään, että jos avopuoliso on omaisuuden erottelussa tai suorittamalla hyvitystä luovuttanut avopuolisolleen tai tämän perillisille omaisuuttaan huomattavasti enemmän kuin hän olisi ollut velvollinen, voidaan omaisuuden erittely tai hyvitys peräyttää konkurssipesään takaisinsaannilla ja tämän välttääkseen tulee toimittaa sopimus tai muu asiakirja Digi- ja väestötietovirastoon ennen määräpäivää. Lisäksi ehtona on, ettei velallinen ollut tai omaisuuden erottelua toimitettaessa tai hyvitystä koskevaa oikeustointa tehtäessä tullut ylivelkaiseksi. Osituksen, omaisuuden erottelun sekä hyvityksen takaisinsaantiaikoihin sovelletaan lahjan takaisinsaantiaikaa. (Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 26/2011 4:11 §.)

4.2.7 Vakuuden ja kuittauksen peräytyminen

Velallisen velastaan luovuttama pantti tai asettama muu vakuus peräytyy, jos sellaisesta vakuudesta ei ollut sovittu velan syntyessä tai jos pantin hallintaa ei ollut luovutettu tai muita vakuusoikeuden vaatimia toimia tehty ilman aiheetonta viivytystä velan syntymisen jälkeen. Jotta takaisinsaanti voidaan toteuttaa, on ehtona, että toimet on tehty myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää. Jos osapuolena on velallisen läheinen, on takaisinsaantiaika pidempi, toimet tulee olla tehty myöhemmin kuin kaksi vuotta ennen määräpäivää, sekä pitää näyttää,

ettei velallinen ollut maksukyvytön eikä vakuusjärjestelyn vuoksi tullut maksukyvyttömäksi. (Takaisinsaantilaki 758/1991 2:12 §.)

4.2.8 Ulosmittauksella saadun maksun peräytyminen

Konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta ei saa ulosmitata konkurssin alkamisen jälkeen, konkurssilla on ulosmittaukseen katkaiseva vaikutus. Ulosmittaus on keskeytettävä, jos se on aloitettu ennen konkurssia, ellei ulosmittausvelkojalla ole omaisuuteen panttioikeutta. (Pinomaa 2000, 170.) Jos ulosmittaus on toimitettu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää, voidaan se peräyttää konkurssipesään. Jos ulosmittaus on toimitettu velallisen läheisen hyväksi ja se on toimitettu myöhemmin kuin kaksi vuotta ennen määräpäivää voidaan maksu vielä silloinkin peräyttää, ellei näytetä, ettei velallinen ollut maksukyvytön tai tullut ulosmittauksen vuoksi maksukyvyttömäksi. (Takaisinsaantilaki 758/1991 2:12 §.)

4.3 Takaisinsaannin vaikutukset

Oikeustoimen peräytyessä on velalliselta saatu omaisuus palautettava konkurssipesään. Palautusvelvollinen on velvollinen korvaamaan omaisuuden arvon alenemisen, jos arvo on merkittävästi alentunut kulumisen tai vahingoittumisen vuoksi. Jos arvo on alentunut muista syistä, on takaisinsaantivastaaaja velvollinen suorittamaan kohtuullisen korvauksen arvon alenemisesta takaisinsaantivaatimuksen esittämisen jälkeiseltä ajalta. Palautusvelvollisen on palautettava omaisuudesta saamansa tuotto tai korvattava sen arvo, jos omaisuus on rahaa, on takaisinsaantivastaaajan maksettava korkolain mukaista korkoa peräyttämistä koskevan vaatimuksen esittämisestä lukien. Kustannuksista mitä palautusvelvollinen on laittanut omaisuuteen, on hänellä oikeus saada korvausta sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi ja tarpeelliseksi. (Takaisinsaantilaki 758/1991 3:15 §.)

4.4 Takaisinsaannin vaatiminen

Takaisinsaantia vaaditaan nostamalla kanne tuomioistuimessa ja kanteen voi nostaa pesänhoitaja tai velkoja, jonka saatava on otettu huomioon jakoluette-

lossa. Takaisinsaantikanne on laitettava vireille vuoden kuluessa siitä, kun konkurssi on alkanut ja peräytettävä oikeustoimi on havaittu tai kolme kuukautta sen jälkeen, kun se olisi pitänyt havaita. (Takaisinsaantilaki 758/1991 5:23 §.)

4.5 Määräpäivä ja takaisinsaantiaika

Takaisinsaantiaikaa laskettaessa on määräpäivä keskeisessä osassa. Määräpäivänä pidetään päivää, jolloin konkurssihakemus on jätetty tuomioistuimelle, edellytyksenä on, että velallinen myös asetetaan konkurssiin hakemuksen perusteella. Jos konkurssihakemuksia on samanaikaisesti useita, määräpäivä määritellään ensimmäisenä tehdyn hakemuksen mukaan. Tietyissä tapauksissa kun yritys on yrityssaneerauksessa mutta päättyy konkurssiin, aika lasketaan siitä, kun saneeraushakemus on jätetty. Takaisinsaantiajaksi eli kriittiseksi ajaksi kutsutaan aikaa, joka on määräpäivän eli konkurssihakemuksen jättöpäivän ja sen oikeustoimen, jota takaisinsaannilla tavoitellaan välinen aika. Takaisinsaantiajan pituus määräytyy takaisinsaantiperusteen mukaisesti ja takaisinsaantiperuste määräytyy peräytettävän oikeustoimen luonteen mukaan. (Rintala 2019.)

4.6 Läheisen käsite

Velallisen läheiset ovat tarkemman takaisinsaannin piirissä ja takaisinsaantiajat ovat pidemmät, kun osapuolena on läheinen, tällä pyritään estämään oikeustoimet, jotka lähipiirin kanssa toteutettuna koituvat usein velkojien vahingoksi, mutta hyödyttävät tosiasiallisesti velallista. Läheisin käsite onkin määritelty takaisinsaantilaisissa erittäin laajaksi. (Laine & Tuokko 2000, 24.)

Toistensa läheisinä pidetään takaisinsaantilain mukaan velallista sekä:

- 1) *hänen puolisoaan*
- 2) *hänen tai hänen puolisonsa suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevaa sukulaista, sisarusta, veli- ja sisarpuolta ja tällaisen henkilön puolisoa*
- 3) *velalliselle muuten erityisen läheistä henkilöä.*

Toistensa läheisinä pidetään lisäksi yksityistä elinkeinonharjoittajaa, yhtiötä, muuta yhteisöä tai säätiötä sekä:

- 1) *sitä, jolla on yksin tai yhdessä läheisensä kanssa osakkuuden tai siihen rinnastettavan taloudellisen seikan perusteella olennainen etujen yhteys elinkeinonharjoittajan, yhteisön tai säätiön kanssa sekä heidän läheisiään.*
- 2) *Sitä, jolla johtavan aseman perusteella on olennainen vaikutusvalta elinkeinonharjoittajan, yhteisön tai säätiön toiminnassa, sekä heidän läheisiään.* (Laki takaisinsaannista konkurssipesään 758/1991 1:3 §.)

Velalliselle muuten erityisen läheistä henkilöä ei ole tyhjentävästi määritelty, lähinnä sillä kuitenkin tarkoitetaan yhteystaloudessa eläviä tai henkilöitä, joilla on muu kiinteä henkilökohtainen side, eli avopuolisot, kihlakumppanit, kasvattivanhemmat tms. Läheisyys lain tässä tarkoittamassa mielessä ei siis vaadi sukulaisuutta, vaan on laajempi käsitys. (Pinomaa 2000, 157.)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Takaisinsaanneilla konkurssipesään on tärkeä asema konkurssipesien hoitamisessa, sillä konkurssipesään peräytetyt varat lisäävät velkojille tulevia jako-osuuksia sekä parantavat muiden kuin ennen konkurssin alkamista maksun saaneiden velkojien mahdollisuuksia saada suorituksia saatavilleen konkurssipesän varoista. Takaisinsaannin keskeisin peruste on velkojien tasa-arvoinen kohtelu. Vaikka oikeustoimet olisivat laillisia ja päteviä, voidaan ne joissakin tapauksissa peräyttää takaisin konkurssipesään, jotta voidaan taata velallisille tasapuolinen mahdollisuus saada jako-osuutta konkurssipesän varoista. Velallinen voi taloudellisessa ahdingossaan esimerkiksi luovuttaa omaisuuttaan alihintaan, lahjoituksin tai valekaupoin velkojien ulottumattomiin, velallinen voi myös lisätä veloitteitaan tarpeettomilla sitoumuksilla tai suosia jotakin velkojaa maksamalla eräänmättömiä velkojaan, näitä tapauksia varten velkojat tarvitsevat suojaa. Takaisinsaannista ja sen perusteista on säädetty takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa. Läheisten ollessa osapuolena oikeustoimissa, on laki tiukempi ja läheisillä on käännetty todistustaakka.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia mitä tarkoittaa takaisinsaanti konkurssipesään sekä milloin takaisinsaantia voidaan vaatia. Tutkimuksessa perehdyttiin takaisinsaanteja sekä konkurssimenettelyä koskeviin lainsäädäntöihin sekä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiin koskien takaisinsaanteja.

Opinnäytetyössä saa kokonaiskuvan siitä, mitä takaisinsaannit konkurssipesään tarkoittavat ja milloin varoja voidaan vaatia palauttamaan konkurssipesään. Työssä avataan laissa säädettyjä perusteita takaisinsaantivaatimuksille. Yksityishenkilölle tai yritykselle voi tulla yllätyksenä takaisinsaantivaatimus, eivätkä he välttämättä ymmärrä mistä on kysymys, takaisinsaantivaatimukset ovatkin tuttuja lähinnä verohallinnolle ja eläkevakuutusyhtiöille. Työstä voi olla hyötyä heille, joita vaaditaan palauttamaan varoja konkurssipesään sekä konkurssipesiä hoitaville asianajajille ja heidän avustajilleen.

Aiheen opinnäytetyöhön sain harjoittelupaikastani Asianajotoimisto Antti Kantolalta. Pääsin harjoittelussa avustamaan konkurssipesien hoitamisessa ja kiinnostus tehdä opinnäytetyö konkursseihin liittyen alkoi jo harjoittelun alussa. Itse konkurssimenettelyistä on tehty useita opinnäytetöitä, joten aiheen rajaaminen mietittiin ajatellen myös sitä, onko aiheesta jo tehty tutkimuksia.

Tulevaisuudessa tutkimusta voisi jatkaa erityistarkastuksiin konkurssipesässä, jossa takaisinsaannit yleensä havaitaan ja opinnäytetyötä ja sen sisältöä voi hyödyntää jatkotutkimuksissa sitä sivuavissa aiheissa.

LÄHTEET

Avoliittolaki 13.6.1929/234.

Avoliittolaki 29.11.2019/1125.

Erkkilä, M-P. 2019. Takaisinsaanti konkurssipesään- mitä se tarkoittaa? Visma Legal. Viitattu 27.8.2020 <https://vismalegal.fi/blogi/takaisinsaanti-konkurssipesaan-mita-se-tarκοittaa/>.

Hämäläinen, K. 2019. Kuka huolehtii saataviesi valvonnasta konkurssitilanteessa? Visma Legal. Viitattu 26.10.2020. <https://vismalegal.fi/blogi/saatavienvalvonta-konkurssi/>.

Kiviniemi, K. 2018. Laadullinen tutkimus prosessina. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Konkurssiasiamiehen toimisto 2014a. Julkisselvitys. Viitattu 25.8.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssijayrityssaneeraus/julkisselvitys.html>.

–2014b. Tehtävät. Viitattu 25.8.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssiasiamies/tehtavat.html>.

–2019a. Konkurssivalvonta ja jakoluettelo. Viitattu 25.8.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/suosituksset/06konkurssivalvontajajakoluettelo.html>.

–2019b. Pesäluettelo. Viitattu 26.8.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/suosituksset/02pesaluettelo.html>.

–2019c. Velallisselvitys. Viitattu 26.8.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/suosituksset/03velallisselvitys.html>.

–2019d. Velkojainkokouksen järjestäminen ja päätösvallan käyttö. Viitattu 10.11.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/suosituksset/07velkojainkokouksenjarjestaminenjapaatosvallankaytto.html>.

–2020a. Konkurssimenettely. Viitattu 26.8.2020. <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssijayrityssaneeraus/shzygofik.html>.

–2020b. Konkurssipesän haltuunotto. Viitattu 25.8.2020. <https://www.konkurssi-asiames.fi/fi/index/suosituksset/01konkurssipesanhaltuunotto.html>.

Konkurssilaki 20.2.2004/120.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös, KKO: 1995:106.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös, KKO: 2016:82.

Koulu, R. 2004. Uusi konkurssilaki. Helsinki: WSOY.

Könkkölä, M. & Linna, T. 2013. Konkurssioikeus. Helsinki: Talentum.

Laaka Oy 2019. Takaisinsaanti konkurssipesään. Viitattu 3.9.2020. <https://laaka.fi/takaisinsaanti-konkurssipesaan/>.

Laine, E. & Tuokko, Y. 2000. Erityistarkastukset. Jyväskylä: Gummerus.

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 14.1.2011/26.

Laki takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758.

Minilex. 2020. Julkisselvitys. Viitattu 14.10.2020. <https://www.minilex.fi/a/julkisselvitys>.

Moilanen, P. & Rähä, P. 2018. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Oikeus.fi 2019. Konkurssi. Viitattu 26.8.2020. <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/hakemusasiat/konkurssi.html>.

Pinomaa, P. 2000. Konkurssikäytäntö. 3. Uudistettu painos. Helsinki: Tietosanomaa Oy.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus.

Rintala, M. 2019. Takaisinsaanti konkurssipesään. Viitattu 3.9.2020. <https://www.fennolaw.fi/blogi/takaisinsaanti-konkurssipesaan/>.

Talsta, M. 2020. Konkurssi – konkurssin tarkoitus, konkurssipesä ja konkurssin raukeaminen. Viitattu 21.20.2020. <https://asianajoaskel.fi/blogi/konkurssi/>.

Tommila, H. 2012. Konkurssimenettelystä. Viitattu 8.9.2020. <https://www.lrhto.fi/artikkelit/insolvenssioikeus/konkurssimenettelysta/>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-Kustannus.